

**Jaarverslag Natuureducatie 2024 Scholenwerkgroep IVN Voerendaal.
Het betreft de schooljaren 2023-2024 en 2024-2025.**

Historie.

De Scholenwerkgroep organiseert vanaf 2001 voor de 4 basisscholen 4x per jaar een Natuuractiviteit voor de leerlingen van groep 5/6.

Deze kinderen kunnen goed lezen en schrijven, zijn nieuwsgierig en staan open voor nieuwe informatie. De activiteiten zijn gericht op “hart, hoofd en handen” (J.H. Pestalozzi) om zo een blijvende herinnering aan de natuur te bewerkstelligen. Tevens is een link gelegd naar de (SLO) Kerndoelen (41 t/m 46) die onder Natuur en techniek vallen. Daarnaast wordt ook met groep 7/8 van de basisschool Ransdaal gesnoeid.

Aanbodgestuurde Natuureducatie.

Vanaf de start is de Scholenwerkgroep aanbodgericht d.w.z. een door IVN -Voerendaal opgesteld Natuureducatie-pakket.

Dit pakket bestaat uit: de Herfstwandeling, Snoeien, Carrousel en Triviant.

De IVN'ers van de Scholenwerkgroep: Wiel Curfs, Marleen Esser en Margriet Bijvoet.

Met de leerkrachten wordt informeel afgestemd of de natuuractiviteiten naar wens verlopen.

Vraaggestuurde Natuureducatie.

Vanaf 2022 worden op verzoek van de basisscholen op maat gemaakte Workshops* verzorgd voor groepjes van circa 10-12 leerlingen met gemengde groepsniveaus (6/7/8). Wiel Curfs speelt hierop in met bijv. het tonen en bespreken van microscopische vergrotingen van insecten of het onderwerp boom en richt zich op de basisscholen Ransdaal en Klimmen.

Na de zomervakantie is Diny v Faassen gevraagd om Workshops te doen voor de basisschool in Ubachsberg. Zij heeft een apart verslag van haar Workshops opgesteld.

De Workshops zijn gebaseerd op (SLO) Kerndoelen “Oriëntatie op jezelf en de wereld”.

Stand van zaken Natuurouders.

In 2024 is het gelukt om alle geplande Natuureducatie activiteiten te kunnen aanbieden. Door ziekte en ouderdom is de planning kritisch te noemen. Een Natuurouder heeft vanwege hoge leeftijd afscheid genomen.

Capaciteit.

In maart is via het schoolportaal ISY een wervende oproep geplaatst voor nieuwe Natuurouders en het aanbieden van een Cursus bij minmaal 10 aanmelding.

Er kwamen 6 reacties binnen. Deze kandidaten kozen niet voor een traject om ingewerkt te worden in de praktijk.

Het team is gelukkig spontaan uitgebreid met 2 personen, waarvan een ervaren IVN' er en een gepensioneerd en ervaren leerkracht van Ransdaal.

Eind november is onder IVN Voerendaal leden verzocht om in hun omgeving navraag te doen voor versterking. (Dat heeft tot 2 kandidaten geleid die in het voorjaar van 2025 ingewerkt worden.)

Totaal zijn 20 personen inzetbaar voor natuureducatie, waarvan de bijdrage en inzetbaarheid van sommigen beperkt is. De 4 basisscholen met resp. 6 (2024) en 5 (2025) klassen worden voorzien van 4 soorten Natuuractiviteiten per jaar. Dat betekent een invulling van 23 dagen per jaar.

De realisatie van de aanbod- en vraaggerichte Natuuractiviteiten staat onder druk met het ouder worden van de IVN leden.

De vraag is op welke wijze IVN Voerendaal de Natuureducatie (aanbod- en vraaggericht) kan continueren?

Stand van zaken Scholenwerkgroep (SWG).

Tijdens de kerstbijeenkomst in Wahlwiller hebben we Annemie Dormans van harte bedankt voor haar bijna 25 jaren trouwe inzet voor de SWG. Einde schooljaar 2023-2024 heeft zij besloten te stoppen. Met haar creatieve inslag heeft zij vele activiteiten opgefleurd. Daarbij kan zij een goed verhaal doen en weet de kinderen te boeien en binden. Gelukkig blijft zij betrokken als Natuurouder. Marleen Esser is gevraagd door Annemie om haar taak over te nemen. Marleen is enthousiast en zeer betrokken bij de natuur- en kinderwereld.

Schooljaar 2023-2024

DE HERFSTWANDELING oktober 2024.

Alle geplande wandelingen zijn uitgevoerd. Het weer werkte mee.

In de directe omgeving vanaf de school naar een groene omgeving zijn de wandelingen van 3-4 kilometer uitgezet. De kenmerken van de overgangsfase in de natuur tijdens de herfst voor o.a. de bomen, de bladeren en de bodemdieren komen aan bod. Het herkennen van bomen met hulp van een zoekkaart a.h.v. de blaadjes, de vruchten, de zaden en ook de gallen. De herfst was nog maar net begonnen en de paddenstoelen lieten zich zien. Het onderscheid in de paddenstoelen en de verschillende vormen zijn bekeken met hulp van de zoekkaarten.

Ook de historie van oude boerderijen en kasteel Puth met Limousin koeien, de kunradersteen en mergel komen aan bod. In Voerendaal weten de leerlingen nu wat reuzenpaardenstaart is. De sporen van de das zijn getoond en de loop van het water met de beken in het dalenlandschap toegelicht. In Ransdaal komt het vliegend hert voor en staan we stil bij de aangelegde broedstoven.

Dinsdag 1 oktober 2024 basisschool Ummer Clumme in Klimmen,
Groep 6 met 31 leerlingen, 6 ouders, 3 natuurouders en de leerkracht.
Totaal 41 deelnemers.

Woensdag 2 oktober 2024
basisschool St Theresia in
Ransdaal.
Groep 5/6 met 29 leerlingen,
3 ouders, 5 natuurouders en
de leerkracht.
Totaal 38 deelnemers.

Donderdag 3 oktober 2024
basisschool Bergop in
Ubachsberg.
Groep 5 met 23 leerlingen, 5
ouders, 4 natuurouders en
de leerkracht.
Totaal 33 deelnemers.

Maandag 7 en dinsdag 8
oktober 2024 basisschool
Cortemich in Voerendaal.
Groep 6a en 6b met 53
leerlingen, 6 ouders, 1
stagiaire, 9 natuurouders en
2 leerkrachten. Totaal 71
deelnemers.

Sabinapad,
Voerendaalse Molen en
Dammerscheiderbeek.
Foto; Tiny Moonen

Schooljaar 2024-2025

SNOEIEN + UILENBALLEN pluizen, februari en maart 2024.

Vooraf wordt uitleg gegeven over het nut van snoeien in het bos, namelijk het bevorderen van verschillende kruidlagen die nodig zijn voor een gezond en levendig bos.

Dit zijn de strooisellaag op de bodem, de moslaag, de kruidlaag, de struiklaag en de boomlaag. In elke laag leven verschillende dieren. Het snoeimateriaal wordt gebruikt om rillen in het bos te maken. Deze rillen zijn een goede schuil- en woonplaats voor vogels, knaagdieren en insecten.

Altijd gaat een instructie over het thema veiligheid en techniek vooraf bij het snoeien.

Woensdag 21 februari 2024 in Voerendaal.

Met groep 6a (23 leerlingen), 4 Natuurouders, de leerkracht en 5 IVN leden is gestart met de vele en dunne ondergroei langs het bospad wat parallel loopt aan het Aldegondepad. Vrij snel daarna werden ook dunne/scheve/dode bomen omgezaagd en rillen opgebouwd.

De leerlingen deden verrassende vondsten van schimmels, korstmossen en mooie stamstructuren. De ochtend is ingekort omdat recentelijk de klas al kennis had gemaakt met het zagen.

Totaal 32 deelnemers.

Donderdag 22 en 23 februari 2024 in Voerendaal. Tekst Annemie Dormans

De groepen 6b en 6c (24 en 27 leerlingen) hebben niet gesnoeid ivm de onrustige weersvoorspellingen op de dag vooraf.

De kinderen hadden zich heel erg verheugd en ook voorbereid op het snoeien in het Cortenbacherbos. Zodoende kwam de reserve activiteit “**uilenballen pluizen**” aan de beurt. De ouders die mee zouden helpen in het bos mochten deze morgen meedoen als ze wilden.

Eerst werd er een verhaal verteld over verschillende uilen en zijn foto's en een filmpje op het digibord getoond. Toen gingen de kinderen van start met stokjes, pincetten en vergrootglazen. Concentratie 100%. Eerst werden de botjes gesorteerd op de placemat en daarna werden de botjes geplakt in de vorm van een muis skelet voor een “schilderijtje” op het tweezijdige plakband.

Op zoekkaarten konden de kinderen uitzoeken welke muis door de uil was opgegeten. Het “schilderijtje” mochten ze later mee naar huis nemen om aan de ouders te laten zien.

Totaal 57 deelnemers.

(Voor de veiligheid en bescherming tegen de vossenlintworm zijn de uilenballen vooraf gedurende > 10 minuten op 90° verwarmd, zoals de RIVMM richtlijn adviseert.)

Maandag 26 februari 2024 in Ubachsberg.

Jammergenoeg was het weer deze dag heel slecht met veel regen en wind. De uilenbraakballen waren op en en het alternatief “klimaatkwartet” is aangeboden voor groep 5 met 24 leerlingen. Geen deelnemers te melden.

Dinsdag 27 februari 2024 in Klimmen.

Met groep 6 (29 leerlingen), de leerkracht, 5 Natuurouders en 4 IVN leden is in het bos langs de Schalenboschweg flink gesnoeid.

De 3 vaders onder de Natuurouders hebben contouren aangebracht in de houtrillen. De leerlingen vonden mooie paddenstoelen, bijzondere groeivormen in de stam vanwege het enten én een Europese hoornaar in winterslaap. Totaal 39 deelnemers.

Woensdag 28 februari en 6 maart 2024 in Randaal.

Twee groepen hebben gesnoeid: eerst groep 5/6 en groep 7/8 met beide 19 leerlingen.

Beide dagen waren 4 IVN leden aanwezig met 3 en 2 Natuurouders.

De holle Akerweg biedt een mooie plek voor het snoeien en vrijmaken van de vele ondergroei. Het weer werkte mee met een voorjaarszon. Op beide dagen is flink aangepakt en zijn mooie rillen opgebouwd.

Totaal respectievelijk 27 en 26 deelnemers.

Foto; Rob van 't Hoofd, snoeilocatie Klimmen.

Workshops basisschool Klimmen.

Op verzoek wordt in kleine groepen met leerlingen van meerdere niveaus aandacht besteed aan een specifiek onderwerp. In dit geval betreft het preparaten van o.a. insecten die met de microscoop bekeken worden. Deze blik 'verruimt' en leidt tot verbazing en fascinatie tijdens het waarnemen van kleine dieren.

Data; 8 mrt, 15 mrt, 24 me en 31 mei 2014.

Totaal 48 deelnemers.

CARROUSEL mei 2024.

De opzet van Carrousel bestaat uit 4 wisselende onderwerpen met opdrachten die gedurende 20 minuten in roulatie door de 4 groepjes leerlingen uitgevoerd worden.

De 4 onderwerpen voor 2024: bodemdieren, waterdieren, natuurkunstwerk en wezelpad.

Met veel enthousiasme hebben de leerlingen de opdrachten uitgevoerd met uitzondering van 16 mei voor groep 6b van Cortemich in Voerendaal vanwege de dreigende regenbuien. Het natuurkunstwerk leverde gevarieerde creaties op. Het wezelpad is voor de eerste keer opgenomen en vergt een kleine aanpassing in het werkblad. De bodem en waterdieren leveren altijd weer verrassende reacties en ervaringen op ondanks de soms modderige omstandigheden.

Cortenbacherbos

Foto; Tiny Moonen.

Woensdag 15 mei 2024, Voerendaal.

Groep 6a met 23 leerlingen, 6 natuurouders en de leerkracht; totaal 30 deelnemers.

Donderdag 16 mei 2024, Voerendaal.

Geannuleerd voor groep 6b vanwege slechte weersvoorspellingen.

Vrijdag 17 mei 2024, Voerendaal.

Groep 6c met 25 leerlingen, 7 natuurouders en de leerkracht; totaal 33 deelnemers.

Maandag 27 mei 2024, Ubachsberg.

Groep 5 met 23 leerlingen, 6 natuurouders en de leerkracht; totaal 30 deelnemers.

Dinsdag 28 mei 2024, Klimmen.

Groep 6 met 27 leerlingen, 5 natuurouders en de leerkracht; totaal 33 deelnemers.

Woensdag 29 mei 2024, Ransdaal.

Groep 5/6 met 21 leerlingen, 6 natuurouders en de leerkracht; totaal 28 deelnemers.

TRIVIANT juni 2024.

Het Triviantspel omvat een bordspel met 5 Triviantopdrachten die de groepjes leerlingen moeten uitvoeren om punten te scoren. Tussendoor kunnen zij met diverse soorten vragen over bijvoorbeeld vogels, planten, dieren, bomen en insecten nog meer punten behalen. De 5 Triviant opdrachten zijn: Dierenkubus, Vogelontdekspel, Hommeldolhof, Blikgooien en het Kersenpitspuugspel.

Zo vlak voor de zomervakantie is het spelelement verweven met natuuronderwerpen. Verrassend om te zien hoe groepjes soms heel goed kunnen samenwerken bij het vinden van bijvoorbeeld de vogels of soms minder goed bij het begeleiden van een geblinddoekte leerling door het doolhof van de hommel.

In Ubachsberg en Voerendaal hebben we het Triviantspel in de klas gedaan ivm de dreigende regenbuien.

Maandag 17 juni 2024, Ubachsberg.

Groep 5 met 24 leerlingen, 5 natuurouders en de leerkracht; totaal 30 deelnemers.

Dinsdag 18 juni 2024, Klimmen.

Groep 6 met 29 leerlingen, 6 natuurouders en de leerkracht; totaal 36 deelnemers.

Woensdag 19 juni 2024, Ransdaal.

Groep 5/6 met 19 leerlingen, 7 natuurouders en de leerkracht; totaal 27 deelnemers.

Donderdag 20 juni 2024, Voerendaal.

Groep 6a en 6b met 47 leerlingen, 8 natuurouders en de leerkracht; totaal 56 deeln.

Vrijdag 21 juni 2024, Voerendaal.

Groep 6c met 27 leerlingen en 7 natuurouders en de leerkracht; totaal 35 deelnemers.

Rondom Cortemich school, Voerendaal
Foto" Tiny Moonen.

Deelname Project NATUURKRACHT Bs St Theresia Ransdaal.

Groep 7/8 heeft met 20 leerlingen deelgenomen aan het project. Op 27 juni heeft een veldles langs de Geul plaatsgevonden onder regie van John en Ine Steijns.

IVN Voerendaal heeft met 2 leden de veldles ondersteund.

Zie <https://natuurkracht.org/>

BIJEENKOMST Natuurouders op 19 september 2024.

In de ochtend zijn 14 natuurouders samen gekomen.

- De 'moestuinman' Simon Eurlings heeft een toelichting gegeven op het IVN aanbod van een Voedselbosje. De basisschool van Ransdaal doet hieraan mee en op 22 november 2024 is de Plantdag.

- Het verzoek van de scholen om workshops te organiseren is beperkt ingevuld voor Klimmen en Ransdaal door o.a. Wiel Curfs met de binoculair en weergave van uitvergroete insecten op het Digibord.

Diny van Faassen heeft de draad opgepakt met een workshop voor Ubachsberg met 'waar komt ons voedsel vandaan'. Dit staat gepland voor 2025.

- Evaluatiepunten besproken: snoeilocatie Cortenbach bij de vlonders, gebruik binoculair is optioneel want een loepotje volstaat, onderdeel Triviant 'blikken gooien' herzien en vragen actualiseren.

- Stand van zaken inzetbaarheid Natuurouders is besproken. Zie pagina 1.

Totaal aantal deelnemers: 14.

Aanleg van het Voedselbosje in Ransdaal

In de laatste week van het schooljaar kwam het bericht van IVN Limburg dat voor de 4 basisscholen in Voerendaal een "Voedselbos" aangeboden kan worden. De gemeente ondersteunt dit plan financieel. Op 22 november 2024 is het Voedselbos aangeplant door de leerlingen van groep 5/6 met hulp van de moestuinman en 4 IVN vrijwilligers. De leerkracht heeft de leerlingen goed voorbereid en met hulp van de moestuinman is gestart met invullen van een Plantenpaspoort. De wethouder en directeur

onthulden het naambord van het voedselbosje In december 2024 hebben de leerlingen met hulp van 2 IVN'ers de planten opgemeten. Volgend jaar is een 2e meting gepland om te zien hoe de planten gegroeid zijn. De bedoeling is dat elke maand groepsgewijs de leerlingen betrokken worden met de groei, bloei en proeven van de planten en bomen.

Aantal deelnemers 22 nov 2024: 29 leerlingen, 4 IVN'ers en leerkracht; totaal 34.

Aantal deelnemers 17 dec 2024: 29 leerlingen en 2 IVN'ers; totaal 31.

Margriet Bijvoet

Voerendaal, 17 maart 2021